

Het op hol geslagen Frankrijk heeft dringend een nieuwe Charles de Gaulle nodig. Maar die is er niet

Posted on 11 september 2025 by René ter Steege

Hoeveel Fransen steunen eigenlijk de protestgolf onder de noemer *Bloquons Tout* ('Blokkeer Alles'), die politici de volkswoede moet inpeperen? Woensdag zou Frankrijk 'op slot' gaan, midden in de politieke chaos veroorzaakt door de val van premier François Bayrou.

Peilingen over de actiebereidheid onder burgers lopen sterk uiteen. De krant *Le Parisien* houdt het op 'slechts 46 procent'. Mmm, wij vinden 46 procent, bijna de helft van de bevolking, eerder onrustbarend, gezien het grote risico op geweldsexplosies bij soortgelijke manifestaties in het verleden. Denk aan de orgieën van brandstichting, plunderingen en veldslagen met de politie rond de 'gele hesjes'.

Andere peilingen echter duiden op een flinke meerderheid voor de opvattingen van *Bloquons Tout*: 64 procent, volgens RTL, twee derde, meldt *Nieuwsuur*.

Dergelijke percentages zul je niet gauw vinden in landen met een minder ontwikkelde protestcultuur. Maandagavond, kort nadat premier Bayrou in de Assemblée Nationale de vertrouwensstemming over de begroting had verloren met 364 tegen 194 stemmen, gingen activisten al de straat op. *Bloquons Tout* had vrolijke 'afscheidsborrels' georganiseerd voor Bayrou. Het persbureau AFP telde er zo'n tweehonderd, waaraan zo'n 11.000 mensen deelnamen. Best veel!

Korte houdbaarheid

De actiedag moest, wat opkomst betreft, de protesten van de gele hesjes in de schaduw stellen. Demissionair minister van Binnenlandse Zaken Bruno Retailleau heeft daarom de politie extra gemobiliseerd. 'Een oorlogsverklaring aan het Franse volk,' oordeelde Jean-Luc Mélenchon, de leider van de uiterst linkse partij La France Insoumise (LFI).

Je zou zeggen dat de actievoerders met Bayrou's val hun zin hebben gekregen. Zijn bezuinigingsplannen van 44 miljard euro die de Franse welvaartsstaat in het hart raken zijn immers van de baan. Maar nee, ze gooien er nog een schepje bovenop, om Bayrou's opvolger, de dinsdagavond al benoemde Sébastien Lecornu, ex-minister van Defensie, te waarschuwen.

Bayrou was negen maanden aan het bewind. Hij is de tweede premier die vertrekt binnen een jaar, de vijfde sinds president Emmanuel Macrons verkiezingszege in 2022. Met die korte houdbaarheid van regeringsleiders staat Frankrijk voor gek; politieke instabiliteit was toch iets voor 'niet serieuze' landen als Italië?

Een wonderlijk man, die Bayrou, een zeventiger die al een halve eeuw deel uitmaakt van het politieke establishment. Pas recentelijk begon hij zich zorgen te maken over de inderdaad exorbitant hoge Franse staatsschuld, die hij wilde terugdringen met bezuinigingen waarvan hij kon weten dat ze voor veruit de meeste Fransen onaanvaardbaar en dus politiek onhaalbaar zijn. Franse media grossierden in het opsommen van onfortuinlijke categorieën burgers, onder wie langdurig zieken, die onder de bezuinigingen zouden lijden.

Toen Bayrou ook nog twee vrije dagen wilde afschaffen en de aanval opende op de bovenmatig welvarend geachte babyboomers, wisten commentatoren dat het voor hem voorbij was. Sommigen vermoedden dat de man het contact met de Franse realiteit had verloren.

Zo sleept Frankrijk zich van de ene crisis naar de andere tegen de achtergrond van sluimerend geweld en steeds alarmerender berichten over de overheidsfinanciën, met op de achtergrond de vrees voor 'Griekse' toestanden. Niet alleen rechtse commentatoren zoeken een deel van de verklaring in de politieke cultuur. Bij Franse politici heeft het woord compromis vaak een negatieve klank, een beetje als het oneervolle *compromission*, waarbij iemand zijn principes verloochent.

Desolaat schouwspel

Daar kon Frankrijk mee leven zolang de president beschikte over een parlementaire meerderheid, maar die verloor Macron bij de vervroegde verkiezingen van vorig jaar. Sindsdien zijn de 577 parlementariërs ruwweg verdeeld over drie elkaar minachtende en getalsmatig ongeveer gelijke blokken. Het desolate schouwspel van hun geharrewar en, in het geval van LFI, agressief gebral, vervult Fransen met walging.

Niet eerder zorgde de politieke instabiliteit voor zoveel zorgen als nu. Commentator Alain Duhamel acht de toestand 'ernstiger dan in 1958', zei hij in een interview met *Le Monde*. Ook destijds was het parlement onmachtig en te veel met zichzelf bezig om de problemen – vooral de opstand in Algerije – aan te pakken. Maar, aldus Duhamel, in die tijd meldde zich iemand met prestige, Charles de Gaulle. Nu is er niemand met ook maar een schijntje gezag buiten de eigen kring.

Duhamel is niet de enige die vreest dat de uitzichtloosheid uitmondt in grootschalig geweld zeker nu LFI, veruit de grootste linkse partij, daarop zinspeelt. 'Ik zou maar bang zijn als ik u was,' beet maandagavond een LFI-parlementariër de minister van Binnenlandse Zaken toe.

Emmanuel Macron, wiens ambtstermijn over twee jaar afloopt, is onderwijl goeddeels onzichtbaar. Zelfs in zijn 'eigen' partij, Renaissance, staat zijn gezag onder druk. Vooraanstaande leden, zoals Gabriel Attal, de zoveelste ex-premier, hebben hem de verkiezingsnederlaag van vorig jaar nog niet vergeven. In het Elysée belandde Macron steeds meer in een isolement. Hij beperkt zich inmiddels goeddeels tot een rol op het internationale toneel. Die speelt hij met verve, maar Frankrijks diplomatieke gewicht begint te lijden onder de instabiliteit.

Veel wrevel van de aanhangers van *Bloquons Tout* richt zich op de elitair geachte Macron. Diens diplomatieke kwaliteiten werken in zijn nadeel, want gelden als

gebrek aan belangstelling voor Frankrijk en de Fransen.

De voornaamste eisen van *Bloquons Tout* zijn eerder burgerlijk dan revolutionair te noemen. Ver bovenaan staan de te dure boodschappen, in combinatie met de te lage lonen en te hoge huren, huizenprijzen en belastingen. De werkloosheid is onder Macron aanzienlijk gedaald, maar veel banen veroordelen burgers tot nette armoede, is de klacht onder leden van de middenklasse. Dat zijn burgers die tussen de 1700 en 3100 euro netto per maand verdienen, aldus de publieke omroep France 2. Hun wentelen in zelfbeklag kan nogal eens irritant overkomen.

Jonger, linkser en beter opgeleid

Klachten over niet-westerse immigratie hoor je bij *Bloquons Tout* nauwelijks, in tegenstelling tot bij de gele hesjes in 2018 en 2019. Destijds waren sympathisanten van het radicaal-rechtse Rassemblement National van Marine Le Pen zeer aanwezig. Nu niet, al staan ook veruit de meeste RN-sympathisanten achter de blokkade-acties.

Franse media, die nogal eens begrip tonen voor gewelddadige oproerkraaiers, noemen de deelnemers aan *Bloquons Tout* jonger, linkser, beter opgeleid en behendiger met sociale media dan de meer volkse gele hesjes. Heerlijk oud-links taalgebruik over vermaledijde 'bourgeois' en de lof- en beklagenswaardige 'proletariërs' schalt door actievergaderingen overal in het land. Burgers worden opgeroepen niet met pin te betalen, om de banken dwars te zitten. Solidaire ondernemers geven 10 procent korting bij contante betaling.

Een week later houden de grootste vakbonden een landelijke staking tegen de plannen van Bayrou. Dat die van tafel zijn, geldt als een onbelangrijk detail. Overal in Frankrijk timmeren winkeliers hun etalages dicht uit vrees voor plunderingen tijdens *Bloquons Tout* en de massale stakingen kort daarna. Banken, een geliefd doelwit, blijven dicht.

De actiedag begon zoals de autoriteiten hadden gevreesd, en de activisten hadden gehoopt. Woensdagochtend regende het gewelddadige blokkade-acties overal in het land, veldslagen met de politie, brandstichtende en in het zwart gehulde lieden verspreidden zich snel door steden, spoorwegen meldden sabotage aan de rails in het zuidwesten.

Onder moslims heerst onrust na de vondst, dinsdag, van bloedige varkenskoppen bij negen moskeeën in en om Parijs. Op sommige staat met blauwe verf 'Macron' geschilderd. De prefect van politie van Parijs vermoedt 'buitenlandse inmenging'.

Grootste gevaar

In die sfeer van wanorde en politieke onzekerheid stijgt de ster van de wegens fraude met 'Europees' geld veroordeelde Marine Le Pen, wier partij volgens peilingen met 33 procent van de stemmen de volgende parlementsverkiezingen kan winnen. 'Het is het grootste gevaar dat ons land nu bedreigt,' aldus woensdag *Le Monde* in een commentaar. Zal Macron het lezen? Misschien herinnert hij zich dan zijn belofte uit 2017: dankzij hem zouden de Fransen nooit meer een reden hebben om op 'extremen' te stemmen.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, 156 keer per jaar, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*